

Ročník: 102 | číslo: 37 | 11. září 2022 | Cena: 15 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Téma:

Církevní školy a vzdělávání

EDITORIAL

Co se ve školách změnilo? Co je ve vzdělávání nejdůležitější? Co stále chybí? Často kladené otázky, mnohokrát hledané odpovědi.

V posledních desetiletích vznikla spousta mateřských a základních škol, které nabízejí rodinné prostředí, respektující přístup k odlišnostem a potřebám dětí. Mají na zřeteli jejich vnitřní rozvoj a pěstují pocit sounáležitosti. Malé skupiny dětí jsou výhodou, jak pro práci učitele, tak pro spolupráci mezi dětmi. Školy nabízejí nejrůznější programy...

Co je ve výchově a vzdělávání nejdůležitější? Určitě se shodneme, že hodnoty a pedagogické principy. Školy rády čerpají z principů J. A. Komenského, Waldorfské pedagogiky a M. Montessori. Tyto směry mají společnou např. výuku hrou, propojování témat napříč předměty, názornost, praktickou výuku v přírodě, důraz na vlastní smyslové poznávání. Místo známek převažuje slovní hodnocení.

Tyto moderní přístupy jsou samozřejmě uplatňovány zejména v církevních školách včetně naší Husovy základní a mateřské školy Směrovka v Hostivici a Základní školy Mistra Jana Husa v Rakovníku. Děti jsou vzdělávány v souladu s křesťanskými hodnotami a každé je chápáno jako dar od Boha a respektováno takové, jaké je. Důraz je kladen na umělecký rozvoj, hudební výchovu, dramatizaci příběhů...

A pokud se děti chtějí v těchto oblastech rozvíjet více, mohou navštěvovat některou ze ZUŠ. Například v pražské Harmonii mohou volit mezi oborem hudebním, tanečním a filmovou tvorbou. Škola rozvíjí přirozený talent, nabízí výuku liturgického zpěvu a spolupráci s folklórním souborem Bělásek.

A co chybí? Snad více takto zaměřených škol a dostatek zapálených a dobře připravených pedagogů. Určitě však nechybí nadšení a dobrá vůle vzdělávat děti co nejlépe.

redakce

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Bohuslavice

- nomen omen anebo trochu jiný kurz

Třetí srpnový týden již tradičně patří kurzu pořádanému pro studenty a absolventy Husova institutu teologických studií, VOŠ HITS a VŠ ZSP, kteří přijíždí i s členy svých rodin – manželi, manželkami, někdy i rodiči, ale především dětmi. Letos se nás sešlo padesát dva účastníků a z toho devět dětí. Každé ráno před snídaní jsme se setkávali nad výkladem ranního Žalmu, večer jsme usedali k hodinovému výkladu a diskusi nad Hesly Jednoty bratrské ve zpracovaném podání v Denním čtení, na němž se podílí i naše církev. Ráno i večer jsme zpívali ze Zpěvníku ČČSH, který si díky jeho elektronické verzi na stránkách www.cssh.cz mohli všichni vždy otevřít. Podobně si mnozí otvírali elektronicky i Bibli, když jsme četli biblické texty.

V biblickém a modlitebním rámci se pak odehrával dopolední a odpolední program kurzu. Každé dopoledne bylo věnováno společným sportovním hrám – fotbalu a volejbalu. Účastníci se mnozí, a proto bylo možné uspořádat i fotbalový a volejbalový turnaj ze sestavených družstev.

Odpoledne bylo věnováno výletům, ať již pěším, po přírodě Vysočiny, či částečně motorizovaným – do nedaleké Telče. Jedno celé odpoledne jsme věnovali intenzivní přípravě na nadcházející státní magisterské zkoušky. Jeli jsme též na nezvykle neopravený zámek Brtnice, kde je možné mj. absolvovat i únikovou hru.

Byli jsme poctěni krátkým výkladem archeoložky, která zde vedla výzkum a ukazovala necitlivé až devastující zásahy učiněné nejen na zámku ale i na nádvořích a též na původních hradbách v době komunistického režimu. Je až neuvěřitelné, jak může zámek obývaný po staletí zchátrat za pouhých čtyřicet let! Jak málo stačí, když se nestaráme či dokonce bezohledně ničíme.

Opakem byl krásně zachovalý tzv. karner, románská stavba s freskovou výzdobou v nedalekém Stonařově, který jsme po cestě na zámek navštívili.

Nejen v krásném okolí, ale i v samotném areálu bylo co dělat. Někteří se ráno koupali v místním rybníku, bohužel velkým teplem stále více a více se zelenajícím; největším lákadlem jsou ale koně a andaluští oslí, na nichž se děti a někteří dospělí svezli. Areál je plný i další fauny, koz, krav, ovcí, lam, slepic, králíků, papoušků a dalšího ptactva. Ne náhodou přiláká desítky rodičů a prarodičů s dětmi, kteří sem třeba na víkend zajedou a mají k dispozici i hřiště, včetně hřiště pro seniory (pro představu kupř. lavičku, na níž sedíte a šlapete přitom jako na kole.).

Lákadlem je místní výborná restaurace, kde dostanete skvělé šišky s mákem, soupeřící s krupicovou kaší, a to nejen u dětí! Nechybí jídla z masa, každý dle svého gusta. Pro dospělé je v místním krámečku také místní pálenka všeho druhu – palírna a moštárna jsou rovněž součástí areálu – Hospodářského dvora Bohuslavice.

Každý rok zde něco navíc vyrostlo díky neutuchající energii pana Jiřího Kováře a jeho rodinného a dalšího pracovního týmu. Před třemi lety to byl dřevěný stan typu A – obřích rozměrů ze vzrostlých kmenů, který jsme již tehdy zasvětili bohoslužbě, kterou vždy ve čtvrtek konáme. Letos již byl prostor z přední a zadní strany zasklený a uvnitř vybavený stovkami židlí – pořádají se zde také svatby. Letos jsme viděli základy snad nové kaple, předtím vznikla krytá jízdárna. V tzv. Hipocentru, kde většina studentů bydlela, hned po

nás najížděli maminky, rodiče i prarodiče s dětmi na několika-denní hipoterapii pro své děti, které nemohou chodit či mají jiné fyzické nebo mentální postižení. Hipocentrum je postaveno tak, aby koně mohli být přivedeni přímo ke dveřím pokojů. V kronice jsem se dočetla děkovné dopisy maminek, které po prodělané hipoterapii psaly, že jejich dítě udělalo prvních pár kroků.

Bohu-slavice, oslava Boha v pomoci bližnímu a s láskou v lásce ho přijmout – je krédem všech, kteří byli i nám ku pomoci, abychom zde mohli strávit krásné a naplňující chvíle a dá-li Bůh, přijedeme i příští rok popáté...

Začíná nový školní rok. Kéž v něm naleznou studenti i žáci v nových či staronových třídách a ročnících novou chuť ke studiu i utváření nových vztahů, kéž mají chuť objevovat nové, a kéž absolventi dokážou vše, co načerpali, předávat dál nejen v (nových) povoláních, ale i ve svých rodinách. A kéž to dokážeme

i v rodině Ježíšově – v církvi a využijeme nový školní rok rovněž k učení se novému – o našem Pánu, o Bibli, o církvi i o sobě navzájem, aby tak naše společenství rostlo ke spáse a Bohu ke slávě!

Hana Tonzarová

XXIX. kurz varhaníků a zpěváků

Přivítává východočeská Dobruška ve dnech 5. až 13. 8. uvítala dvacet šest varhaníků a zpěváků naší církve, kteří přijeli z různých koutů naší vlasti v pestrém složení začátečníků i pokročilých, věkově rozmanitých od –náctiletých až k sedmdesátiníkům. Chtěli být spolu, vytvořit přátelské společenství a v devíti dnech tak mohli prožít čas naplněný poznáváním, zdravým muzicírováním, společným stolováním i bohatým duchovním programem ve formě ranních a večerních pobožností a bohoslužbami s členy dobrušské náboženské obce.

Je zcela pochopitelné, že organizace takového setkávání je velmi náročná. A tak když se loučíme na daném místě, je třeba uvažovat o tom, kde se sejdem příště. A již s podzimem rok dopředu pak začít s organizací. Je zapotřebí vyhledat potřebný kontakt s příslušnou hostitelskou náboženskou obcí, pak nacházet další kontakty ve věci zajištění všeho potřebného – cenově přístupného ubytování, stravování, nástrojů k nácviku, psát žádosti o finanční příspěvky, bez nichž bychom se při současných cenách nemohli obejít, a mnoho dalšího, telefonovat, korespondovat... A pak – řečeno vojenskou terminologií – na místě v předstihu rekonoskovat terén. Tak se stalo na počátku letošního května, kdy přípravný výbor ve složení vedoucího kurzu, spirituálky Jany Wienerové, Jiřího Krhuta a Karla Mlnářika přijel do Dobrušky. Navštívili jsme Husův sbor a jeho zázemí, vyzkoušeli jsme tamní před několika lety rekonstruované a stále skvěle udržované varhany,

setkali jsme se ve věci zapůjčení varhan s J. Tymelem z Nového Města nad Metují a s dobrušským regenschorim L. Kobláskou, abychom domluvili časový režim pro nácvik. Zahráli jsme si také na varhany v dobrušském chrámu sv. Václava, prohlédli jsme si internát střední průmyslové školy elektrotechnické a informačních technologií, který nás překvapil úrovní prostor k ubytování i dalšího zázemí...

Postupně v průběhu roku se přihlašovali zájemci, a tak v pátek 5. 8. vpoledvečer jsme se sjeli do Dobrušky. Již večer jsme zkoušeli na vystoupení pro nedělní večerní mši Missu brevis Johanna Michaela Haydna, abychom poděkovali za velkorysé propůjčení varhan k nácviku pro naše kurzisty, a to v kostele sv. Václava v Dobrušce i v klášterním kostele v Opočně. Sobota je vždy dnem poznávacího výletu. Vyjeli jsme nejdříve do Českého Meziříčí, kde jsme navštívili barokní kostel sv. Kateřiny Alexandrijské a tam si připomněli i odkaz místních nekatolíků, kteří zde žili překvapivě ještě do 20. let 18. stol. Řada rodin proto kvůli perzekucím ze strany jezuitů emigrovala do německého Münsterbergu, kde založili osadu Husinec. Není bez zajímavosti, že tam od r. 1754 byl kazatelem Samuel Figulus, pravnuk J. A. Komenského. Krátce jsme se zastavili v josefovské pevnosti, kde jsme nakoukli do empírového kostela Nanebevstoupení Páně.

Pak nás přivítala Jaroměř, kde jsme díky ses. Aleně Fabiánové mohli absolvovat komentovanou prohlídku, a tak proniknout do historie kostela sv. Mikuláše

i města Jaroměře a poznat umělecké artefakty včetně krypty a varhan kostela. Kolem poledne jsme dorazili do Smiřic k prohlídce národní kulturní památky – kaple Zjevení Páně s nádherným oltářním obrazem Petra Brandla Klanění Tří králů. Vyzkoušeli jsme také nedávno rekonstruované varhany a společně jsme si zazpívali několik slok písně Tři mágové od východu.

Po krátkém zastavení ve smiřickém Husově sboru jsme zavítali do hospitálu v Kuksu, který se proměňuje do nebyvalé krásy. Při prohlídce nás upoutaly nové expozice, obnovený cyklus nástěnných fresek Tanec smrti, kostel Nejsvětější Trojice i expozice Brandlových soch Ctností i Neřestí.

V neděli jsme s dobrušskou obcí slavili den Páně, bohoslužbu vedl Zdeněk Kovalčík, kázáním posloužila Jana Wienerová, účastníci si s chutí zazpívali za varhanního doprovodu Evy Dziadziové Truvěrskou mši Petra Ebena. Pak následovala procházka městem, navštívili jsme rodný domek F. L. Heka (Věka). Odpoledne jsme zkoušeli, a to již v kostele sv. Václava, kde v 19.30 začala večerní mše. V liturgických částech rozezvučel varhany Lukáš Rydlo, Lukáš Michel zase brilantně doprovodil Haydnovu mši, sbor skvěle řídil Jakub Kubis, sólové vstupy obstarali Zora Mlnářiková a Zdeněk Kovalčík. Večerní bohoslužbu celebroidl emeritní děkan P. Augustin Slaninka, CM, který s námi setrval před kostelem v přátelském rozhovoru.

Od pondělí pak započal obvyklý program ☺

našich setkání: snídaně, ranní zamyšlení, hra na varhany (začátečnickům se věnoval s velkým zaujetím Lukáš Rýdlo), účastníci využívali nástroje v Husově sboru a v kostele sv. Václava v Dobrušce, v klášterním kostele v Opočně, v děkanském kostele a v Husově sboru v Novém Městě nad Metují, jednotlivci zajeli dokonce „profouknout“ koncertní nástroj v náchozdském Husově sboru. Po společném obědě U Zelingerů přicházel nácvik sborového zpěvu. Den byl vždy zakončen Kalousovou pobožností. U varhan se, jak ráno, tak večer, střídali účastníci kurzu. Všichni s vděčností přijímali povzbudivá slova ses. Jany Wienerové. V pondělí večer jsme se na faře sešli k společné již tradičně slavené biblické večeři, kterou před lety ze Saska přivezla a přeložila ses. farářka Alena Naimanová. Byli jsme potěšeni účastí místní farářky Eriky Oubrechtové i několika členů dobrorušské obce. Vše pak směřovalo k finále. A tím je vždy závěrečný veřejný koncert účastníků kurzu.

Ten se uskutečnil v pátek 12. 8. od 18 hodin v dobrorušském Husově sboru za početné účasti vnímavých posluchačů. Na koncert zavítal i br. patriarcha Tomáš Butta. Všichni zúčastnění se zájmem vyslechli pestrý, dramaturgicky zajímavý program, v němž se střídali varhaníci, sóloví zpěváci, hráči na flétnu, housle i klavír. Vskutku pozoruhodné bylo vřazení dvou skladeb pro klavír a varhany v pro-

fesionálním podání manželů Michlových. Sborový zpěv připomněl úpravami několika písní také odkaz J. A. Komenského při příležitosti jeho 430. výročí narození (řídil Zdeněk Kovalčík); další sborový blok duchovních skladeb řídili Jakub Kubis a Kateřina Michlová. Laskavý čtenář si může vyhledat a vyslechnout nahrávku našeho koncertu a ocenit výkon hudebníků na webových stránkách církve: www.ccsch.cz – rubrika Zpěvník, tam je spolu s nahrávkou možné vyhledat též tištěný program koncertu. Dlouhotrvající potlesk byl odměnou všem účinkujícím. Dobrovolné vstupné (více než 4 000,- Kč) věnovali hudebníci na pořízení nového obrazu, který v kněžišti nahradí Galerii hlavního města Prahy odvezené dílo F. Bilka. Po koncertě za velmi vlidného počasí následovalo tradiční „všeobecné veselí“ na farní zahradě s pohoštěním pro všechny a s přípitkem lahodného vína. Všichni jsme mohli ocenit vskutku umělecké podání Lukáše Michla.

Poslední den – sobota. Hektické balení, společná snídaně a pak songová liturgie, kterou vedl vedoucí kurzu a při níž kázáním posloužil br. patriarcha na téma význam zpěvu v životě církve i pro duchovní život křesťana. I tuto nahrávku songové bohoslužby můžete vyhledat a pak vyslechnout na již zmíněných webových stránkách. Prožili jsme spolu krásné dny. Loučili jsme se ale v naději na další, již jubilejní setkání v r. 2023.

Je třeba poděkovat všem účastníkům za společné každodenní setkávání i za jejich výkony, díky všem „pečlivým Martám“, zvláště Annemarii Bártové, Jitřence Tepelové, které byly nápocny při vaření. A také všem dalším, i těm, kteří jsou velkými, trvalými pomocníky v organizaci, nákupu a mnohém zajišťování pro zdárný průběh – za všechny jmenujme Jiřího Krhuta, Karla Mlnářika, díky také našemu „dvornímu fotografovi“ Jiřímu Koflákovi, jeho fotogalerii z našeho kurzu v Dobrušce si může laskavý čtenář prohlédnout také na webových stránkách církve a v Českém zápase č. 36. Náš díky vysíláme spirituálce Janě Wienerové a dobrorušské náboženské obci a její farářce Ericce Oubrechtové i těm, kdo podpořili finančně naše hudební setkání: Ústřední radě církve, diecézím Praha, Hradec Králové, Olomouc a Brno. Jsme vděční za záštitu kurzu, již přijal patriarcha Tomáš Butta, i za jeho účast v závěru našeho setkání.

Poslední slova, jež zaznívají vždy v závěru: varhanický kurz roku 2022 je mrtev, ať žije ten příští, plánovaný již v tomto čase do místa, kde to v r. 1994 vše započalo a kde bychom se měli – dále Pán – opět sejít, a to v Brně při XXX. jubilejním setkání ve dnech 11. – 19. 8. 2023.

Zdeněk Kovalčík
vedoucí kurzu
a celocírkevní kantor

Za pět minut dvanáct

...takový název nesl tábor pro děti a teenagery, který se uskutečnil od 20. do 26. 8. Jak sám název napovídá, cestovali jsme v čase. Při našem dobrodružství jsme spolu s vynálezcem stroje času Ing. Otto Alsetem, DSc. hledali jeho ztracenou asistentku (a zároveň dceru). Během tohoto pátrání jsme navštívili budoucnost, pravěk, husity, divoký západ a starověký Egypt.

Zpočátku nám velmi deštivé počasí dalo zabrat, ale za týden jsme stihli spoustu her v přírodě, noční hru u ohniště i modlitbu v trávě.

Modlitby s mládežnickými písněmi jsme měli dvakrát denně. V neděli večer nás s bohoslužbou navštívil br. biskup Juraj, přičemž kázání bylo opravdu netradiční - spolu s manželkou nám ho zahráli formou divadla. Hostila nás chata v obci Travné, kde se pravidelně konají věhlasná ekumenická setkání tzv. „Travná“. Účastníci byli převážně z brněnské a olomoucké diecéze. Velké díky patří všem vedoucím, kteří se pro účastníky skutečně „rozdali“.

Jerguš Dovala

NAD PÍSEMEM

Radost z nalezení

L 15,1-10

Radost z nalezení může být nejrůznější. Od takové té obyčejné, když najdeme založený mobil, klíče nebo doklady, až po vznešenou radost z nových vědeckých či uměleckých objevů. Radost, o které se hovoří v podobenství o nalezené ztracené ovci či o nalezené ztracené minci, má blíže k té prosté radosti z nalezení toho, co jsme už nějakým způsobem znali, k čemu jsme si utvořili určitý vztah a co nám tedy po té ztrátě chybělo. Ta podobenství, i když hovoří o ztraceném zvířeti a předmětu, však odkazují na náš vztah k člověku a také na vztah Boha k nám lidem. Kdo jste jako rodiče zakusili (byť jen na krátký čas) ztrátu dítěte, které se vám zatloukalo na výletě, v obchodě či kdekoli jinde, víte, že taková ztráta s člověkem zamává ještě trochu jinak než ty „ztracené“ klíče, které ne a ne najít. I když se na ty klíče vztekáme, jako by nám to udělaly naschvál, víme, že je to jen naše chyba, že jsme je nedali na jejich obvyklé místo. Se

ztracenými lidmi je to však složitější. Začíná to již s dětmi, které nám v nestřeženém okamžiku někam vyklouzly a unikly. Hranice mezi tím, kdy za ně neseme úplnou odpovědnost, a tím, kdy stále větší část odpovědnosti za své chování nesou oni sami, se živě posouvá. A se „ztracenými“ dospělými? S těmi je to vůbec těžké. Nad nimi mnohdy docela lámeme hůl. Pro židovské zákoníky a farizeje takovými ztracenci byli celníci a hříšníci. A to byli nejen přestupníci desatera přikázání, ale k zařazení do této škatulky tehdy stačilo mít i nějaké „nevznešené“ povolání – vedle celníků a výběrčích daní tam patřili třeba koželuzi, potulní obchodníci a kupodivu i pastýři. Platilo, že zbožní se s bezbožnými nestýkali. A tím spíše bylo s takovými lidmi nemožné společenství stolu. Dnes možná vedou ty hranice někde trochu jinde, naše škatulky jsou rozhozeny trochu jinak, ale přiznejme si, že i my je máme. I stůl večere Páně považujeme

někdy víc za svůj než za stůl toho, kdo k němu zve, tedy Pána Ježíše. A právě v tom může být ten problém, proč nám chybí radost.

Když někoho odepíšeme, když někoho nepostrádáme, když nám někdo nechýbí, když necítíme bolest nad jeho odchodem a ztrátou, pak nejen, že ho nehledáme, ale většinou ani on už nehledá nás, ba ani netouží námi být nalezen. Možná bychom byli schopni jej milostivě přijmout, kdyby se k nám kajícím vrátil, ale jsme my sami schopni opravdového pokání ve smyslu obrácení, změny smýšlení? Ne, za takovými samospravedlivými se nikdo nepohrne, anebo zase jen ti, kteří si s nimi budou vzájemně uznale poklepávat po rameni.

To, co přitahovalo a přitahuje ztracené k Pánu Ježíši, bylo a je právě to, že o ně měl a má zájem. Ale nejde jen o radost toho nalézajícího (ta by totiž někdy mohla být i sobecky majetnická), ale také o radost toho nalezeného. Nejde jen o radost naleznout, ale také být sám nalezen. A ta se asi těžko dostaví, bude-li naše hledání jen hledáním pachatelů a dostižením zločinců.

Ne, nejde o to zlehčovat hřích a zlo, ale zakusit váhu a sílu Boží lásky. Jejím znamením je pro nás kříž Pána Ježíše Krista, ne laciná milost, ale všechna ta dřina a bolest spojená s jeho nesením i úzkost pod ním i na něm zakoušená pro nás a kvůli nám.

V našem zpěvníku se nachází píseň č. 322, která je modlitbou k Pánu Ježíši umírajícímu na kříži. V její 5. sloce je pak úžasně vyjádřeno tajemství radosti z nalezení: „Vždyť jestliže v tvých ranách se hříšný najít smím, pak ani v smrti branách tu radost neztratím.“ **Štěpán Klásek**

14. NEDĚLE PO SVATÉM DUCHU

Vyslyš, Hospodine, modlitbu těch, kdo tebe prosí, ať poznají všichni na celé zemi, že ty jsi Hospodin, věčný Bůh.
(Sírachovec 36,16a.17)

První čtení: Exodus 32,1.7-14

Tužby pro dobu po Duchu svatém (IV):

2. Za dar odvahy bojovat dobrý boj víry až do konce, modleme se k Hospodinu.
3. Za vytrvalost v našem duchovním zápasu se silami hříchu a zla, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, dej, abychom se neodrželi falešných jistot, které nám nabízí tento svět, nýbrž ve všem spoléhali na evangelium tvého Syna! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Timoteovi 1,12-17

Evangelium: Lukáš 15,1-10

Verš k obětování: Žalm 138,3

Verš k požehnání: 2. Korintským 5,1

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, posílení tvými svatými dary vzdáváme ti chválu a vzýváme tvé milosrdenství, abys nás podle svého zaslíbení přivedl do chrámu života věčného! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 26, 36, 66, 78, 113, 163, 170

Pane, prosíme, kéž se smíme
poznat nejen jako ti,
kteří tebe i druhé
svým hříchem zranili,
ale kéž smíme být nalezeni
tvou láskou, která je ještě hlubší
než rány, které jsme způsobili.
Díky za radost z nalezení,
kterou nezničí ani smrt.
Amen.

Tábor na mariánskolázeňské faře se věnoval Komenskému

Už poosmé se v Mariánských Lázních konal příměstský husitský tábor. Děti tentokrát hrály celotáborovou hru na motivy života J. A. Komenského. Nechyběla dopolední biblická dějepřaha nebo doplňování znalostí z přírodovědy. Přesně podle zásady „škola hrou“.

„Jan Amos Komenský? No to je něco se školou. Jé, my už musíme jít,“ rychle se loučí náhodný kolemjdoucí a snaží se vymluvit na potřebu přebalit svou ratolest v kočárku. Skupinka dětí se usměje a jde dál. Mají za úkol zjišťovat, co lidé kolem nich vědí o Komenském, Učiteli národů. Samozřejmě ne proto, aby děti schválně odhalovaly neznalost ostatních a přiváděly je do rozpaků. Je to součást hry, která je má naučit vystoupit ze své komfortní zóny, slušně oslovit někoho cizího a vyzkoušet komunikační schopnosti.

Osudy Komenského byly hlavním tématem letošního osmého ročníku příměstského tábora pořádaného v prvním srpnovém týdnu na mariánskolázeňské husitské faře pod vedením farářky Zuzany Kalenské. Zúčastnilo se ho dvacet čtyři dětí z Mariánek a blízkého okolí a vedle zkušených táborníků se letos opět přihlásila spousta nováčků různých věkových kategorií.

Komenskému se věnovala nejen celotáborová hra, ale také pravidelná dopolední hodinka dějepřavy. Děti se tam dozvěděly o pohnutém životě skvělého pedagoga, který musel překonávat mnoho těžkých situací. Nikdy se ale nevzdával a trpělivě pokračoval ve

své práci. Mimo jiné byl zbožným člověkem, který zastával vysoké morální zásady a věřil v Boží pomoc. Kromě toho se také táborníci seznamovali s příběhy z Bible - ti nejmenší při vyprávění a hrách, ti větší při společných diskuzích.

Na mariánskolázeňské poměry bylo během tábora velmi teplé počasí, a proto děti rozdělené do čtyř družin vedly řadu bitev se střičkami na vodu doplňovanou z místního potoka, aby se v zápalu boje mohly osvěžit. Dopřáli jsme si také výlet do Chomutova, kde mají kromě velmi pěkné zoologické zahrady také vzácné Kamencové jezero. Děšť nakonec přišel, ale naštěstí až krátce po noční hře, během které mohly děti ulovit bobříka odvahy a také získat plyšovou odměnu za statečnost. Na konci tábora také každý účastník získal - jako ocenění za své nasazení a dovednosti - hezké odměny, jako například výtvarné potřeby věnované firmou SEVT. Po slavnostní bohoslužbě, která tábor završila, se děti opět rozutekly ke svým dalším prázdninovým zážitkům. Dnes se již setkávají jako spolužáci ve škole či na hodinách duchovní péče a kroužcích. Z tábora si odnesly nejen nová přátelství, ale také spoustu vědomostí a získaly představu o svých schopnostech.

Díky Bohu za nevšední zážitky, prohloubená přátelství a ochranu dětí i vedoucích!

Adéla Denková

Jak Komenský vychovával vlastního syna

„Mám syna sedmnáctiletého, mladíka nešpatných vloh...“, takto psal Jan Amos Komenský v dopise z Amsterodamu v roce 1664 o svém synovi Danielovi. Daniel (1646-1692) byl synem Komenského z druhého manželství s Marií Dorotheou Cyrilovou, která zemřela roku 1648 v Lešně. Tehdy byly Danielovi dva roky. Měl ještě tři starší sestry. Výchova jediného syna a nejmladšího z dětí ležela Komenskému na srdci a snažil se mu poskytnout dobré vzdělání. Přál si, aby jeho syn byl duchovním, a tomu odpovídalo i zaměření a obsah jeho studia.

Komenský ve svém dopise uvádí, že je příliš zaměstnán svými záležitostmi a nemá dostatek času na to, aby se s důkladností mohl věnovat vzdělávání syna. Shledával tak, že jeho pokroky neodpovídají nadějím, které do něho vkládal. Rozhodl se tedy dát synovi novou příležitost věnovat se „vzdělávání ducha a dobrým mravům“ v jiném prostředí. Obrací se proto dopisem na Romberga, aby ho přijal mezi své žáky. Romberg byl holandským pedagogem a správcem školy v Leuwarden. Byl Komenského přítelem a uplatňoval úspěšně jeho metody v praxi ve své škole. Právě jemu svěřil Komenský do péče svého syna Daniela. Korespondence s tímto holand-

ským pedagogem ukazuje, jakou výchovu a vzdělání si Komenský přál pro svého vlastního syna. Chtěl, aby se jeho syn plně podířil pravidlům školy, ale současně svému příteli píše, že kdyby měl k nějakému druhu studia odpor, neměl by k němu být nucen.

„Aby však na prvním místě byla péče o zbožnost, to ti ani nepřipomínám, poněvadž vím, že o tvé zbožné srdce pečuje.“ Komenský příkládal v křesťanské výchově obecně, nejen v případě budoucích duchovních, důležitost katechismovému vyučování a cvičení ve zbožnosti.

Další z důrazů Komenského je, „aby rádně rozuměl mluvnickým pravidlům a naučil se ve shodě s nimi utvářet řeč“. Jednalo se o znalost latiny. Komenský nechtěl, aby jeho syn psal domů dopisy česky, ale měl je psát latinsky. Přál si také, aby Daniel neposílal časté pozdravy svým přátelům domů, ale aby více „rozmlouval s mrtvými přáteli z knih“. Pro morální rozvoj doporučoval spisy antických autorů, jakými byl Seneca.

Vedle latiny si měl jeho syn osvojit i řečtinu, aby četl řecky Nový zákon, a také hebrejštinu pro četbu Starého zákona. (V této souvislosti můžeme uvést, že Komenského vnuk Daniel Arnošt Jablon-

ský, učenec a biskup Jednoty bratrské polské větve, syn jeho dcery Alžběty a Petra Figula, se zabýval hebrejštinou a židovským písemnictvím a podílel se na vydání hebrejské Bible z roku 1699). Komenský ve svých dopisech Rombergovi vyslovuje opakovaně obavu, aby jeho syn nepodlehli vlivu špatných kamarádů. Nabádá správce školy: „Nade všechno tě snažně prosím, aby si nepřivodil nějakou poskvrnu ze styku s prostořekými druhy.“ Když se na určitý čas jeho syn Daniel vrátil zpátky domů do Amsterodamu, tak Komenský váhal, jestli jej zpět do školy zase pošle, aby nebyl příliš ovlivněn špatnými kamarády. Zvláště o jednom věděl, že na jeho syna může mít neblahý vliv. Ale nakonec ho tam opět poslal s důvěrou v pedagogickou moudrost svého přítele Romberga.

I na těchto osobních dopisech Jana Amose Komenského, týkajících se starosti o výchovu vlastního syna, je patrné to, co formuloval „učitel národů“ ve své Didaktice. Člověk se má rozvíjet ve třech oblastech – vzdělání, cnostech a náboženství. V případě svého syna však píše: „Raději ať je z něho nedouk, jen když bude zbožný, bohabojný, mravný a ke všem službám ochotný.“

Tomáš Butta

Co se děje u září?

V září na léto jde stáří. Ano, s prázdninami pomalu končí i léto a začíná podzim. Podle kalendáře je to 23. září, kdy nastává

rovnodennost – den i noc jsou stejně dlouhé a tma se bude ještě prodlužovat až do Vánoc. Ale není proč smutnit. Přechodnému období mezi létem a podzimem se také říká Babí léto, a když se opravdu vydaří, může být překrásné –

chladnější rána a večery, ale přes den sluníčko, listí postupně rozsvěcují podzimní barvy, dozrává ovoce, víno... Občas zaprší, ale pak alespoň o to

víc rostou houby. Pranostiky k tomuto měsíci říkají, že pokud jsou v září bouřky, bývá v zimě hodně sněhu. Déšť v této době je dobrý pro pole, příliš však neprospívá vinné révě.

Významnými zářijovými svátky je 15. září výročí svatě Ludmily (v minulém roce

jsme si připomínali kulaté výročí 1100 let od její smrti) a samozřejmě 28. září svátek svatého Václava.

Určitě není nutné příliš připomínat, že kněžna Ludmila, jedina z prvních českých křesťanek, vychovala ke křesťanské víře i svého vnuka Václava. Také proto ji nechala její snacha Drahomíra zavraždit a násilnou smrtí zemřel i Václav – tak se stali prvními českými světcí.

Z dalších zajímavých dnů v kalendáři si můžeme uvést například 7. září, kdy je Den otevřených dveří českých památek a řada z nich je zpřístupněna zdarma, 14. září Evropský den židovské kultury, 15. září Mezinárodní den demokracie nebo 16. září Den Církevního školství.

17. září se narodil například Jan Masaryk (1886), 23. září pak básník Jaroslav Seifert, nositel Nobelovy ceny (1901).

Jaroslav Seifert

Jan Masaryk

Jaroslav Seifert

CESTA

Co vás těší?

Milé děti, připravovat zajímavé a poutavé programy pro děti je jeden z velmi důležitých úkolů církve. Přejeme si, abyste našly cestu k víře, abyste se v církvi cítily dobře a měly v ní svůj duchovní domov. Jak to konkrétně vypadá? Vy, kteří toto zažíváte, scházíte se ve sboru nebo ve škole při náboženství, na táborech, kroužcích či jiných akcích, napište nám o tom, prosím! A vy, kteří zatím tuto zkušenost nemáte, můžete nám napsat nebo nakreslit, co byste v církvi rádi našli, po čem toužíte. Moc se na vaše příspěvky a obrázky těšíme!

JK

Hudba v dešti

*Úlomky kříšťálu hrají do deštníků,
bubínků barevných v proudu ulice.
Mísí se s barvami listí na chodníku,
pokryjí stezky, parky a silnice.*

*Do okapu tůkají průhledné drahokamy,
jemnými prstíky hladí okna domů,
jako by říkaly: „Pusťte nás dovnitř, jsme tak samy...“
Splyývají se zpěvnými chorály stromů.*

Jitka Vestřálová Landová

Nakreslila: Lucie Krájčířková

M o d l i t b a

Pane Bože, děkujeme ti za všechny děti, které k tobě nacházejí cestu, a prosíme, uschoptej nás, ať jim v tom nebráníme, ale naopak co nejvíce pomáháme. Amen.

Dříve mi říkali Josef...

3. Oddhod z Cháranu

Můj otec Jákob nakonec pracoval pro svého strýce Lábona celých dvacet let. Nejprve byly jeho odměnou Lábanovy dcery, posledních šest let pak mzdu představovaly ovce a kozy. Jákob nejprve navrhl, aby to byly všechny, které se narodí strakaté. Díky Boží přízni a Jákobově šikovnosti se rázem začalo rodit mnohem víc strakatých koz než dřív. Když to viděl Lában, změnil to: „Odtedí budeš mít všechny pruhované.“ A zase se víc dařilo Jákobovi než jemu. I když se to Lában pokusil změnit několikrát ve svůj prospěch, Bůh vždycky Jákobovi pomohl a v tu ránu bylo všechno tak, aby největší zisk připadl Jákobovi. Taková byla síla Božího požehnání! Jákob postupně získal velkou stádu, pořídil si vlastní služebníky a jeho bohatství začalo převyšovat to Lábanovo.

Lábanovi už se to začínalo zajídat a jeho synové také Jákobovi záviděli. Takže když Jákobovi navíc sám Hospodin řekl, aby se vrátil domů,

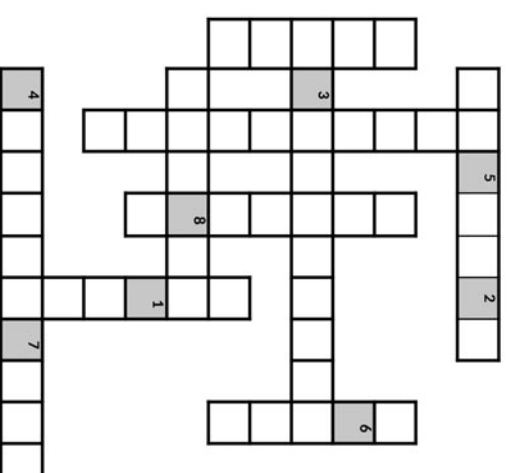
Jákoba už tam skutečně nic nedrželo. Jeho touha vrátit se domů byla silnější než strach z hněvu bratra Ezaau, kterého lstí připravil o otcovské požehnání. Se svým plánem odejít seznámil Ráchel a Leu a ty s odchodem souhlasily. Jákob tedy čekal již jen na vhodnou

příležitost. Rozhodl se totiž odejít tajně, aby se ho Lában snad nesnažil zadržet. Proto využil toho, že Lában odjel na pár dní stříhat ovce, sbalil své ženy i děti a celý svůj majetek a vydal se na cestu. To ovšem netušil, že Ráchel při tom otci sebrala domácí bůžky.

Za pár dní se Lában o jejich útěku dozvěděl a začal je pronásledovat. Po sedmi dnech je dohonal a začal Jákobovi vyčítat: „Proč jsi utekl jako zloděj? Vždyť já se nemohl ani rozloučit se svými dcerami a vnoučaty!“ Jákob mu na to řekl: „Bál jsem se, že

Soutěž o tři knihy

Škola už zase začala, a tak se znovu vrháme do tajů jednotlivých předmětů. Snad vám start do nového školního roku aspoň trochu zpříjemní naše luštění. Vpisujte názvy jednotlivých předmětů do tabulky podle počtu jejich písmen (vždy shora dole a zleva doprava). Nezapomeňte nám tajenku poslat do poloviny října na mail jana.kraj-cirkova@ccsh.cz, tři vylosovaní, jejichž jména zveřejníme v listopadové Cestě, dostanou knížku.

10 písmen: literatura, matematika, vlastivěda
7 písmen: tvoření, zeměpis
6 písmen: dějiny, fyzika
5 písmen: chemie, psaní

Blahopřejeme vítězci z červencového čísla
(tajenka: *Ti, kteří se snaží měnit svět k lepšímu*),
 kterým je Samuel Štrba ze Skalice na Slovensku.

Správné řešení ze str. 6: Naše církev založila tyto školy: Církevní základní a mateřská škola Archa v Petroupimí, Husova základní škola a mateřská škola Směrovka v Hostivici, Základní škola M. J. Husa v Rakovníku, Vyšší odborná škola Husův institut teologických studií v Praze na Žitkově, Církevní hudební škola Harmonie, o.p.s. v Praze Dejvicích.

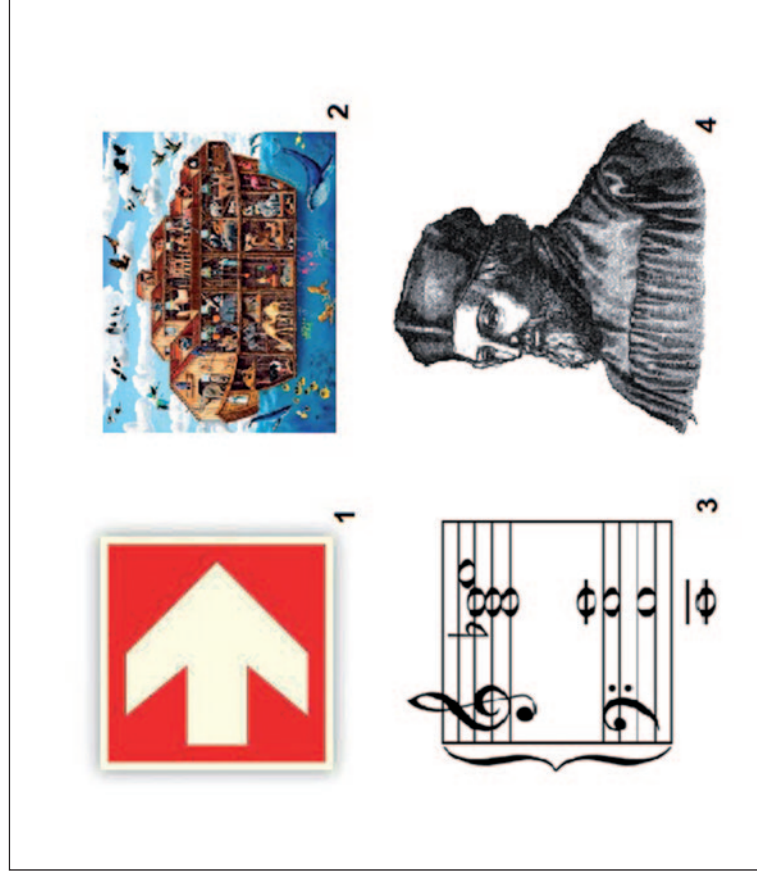

Církevní školy

Naše církev založila několik církevních škol – patří mezi ně dvě mateřské, tři základní školy, hudební škola i vyšší odborná škola. Poznáte podle následujících obrázků, jak se naše církevní školy jmenují?

Ještě můžeme napovědět, že jedna sídlí v Petroupimi u Benešova, druhá v Hostivici u Prahy, další v Rakovniku, jedna v pražských Dejvicích a ta poslední v Praze na Žižkově.

Své tipy si můžete zkontrolovat na str. 7.

bys mi v odchodu bránil tak jako před lety.“

„A tos mi musel ukrást domácí bůžky?“ dorážel Lában.

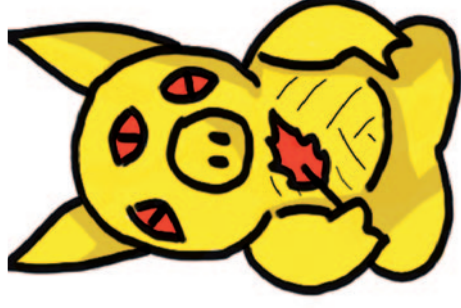
„O tom nic nevím,“ dušoval se Jákob.

„Klidně si prohledej všechny naše věci, u koho se najdou, ten nezůstane

naživu!“ Kdyby tušil, že to provedla moje drahá maminka, asi by mluvil jinak!

Ráchel našťestí bůžky schovala tak dobře, že je Lában nenašel, i když pečlivě prohledal všechny stany. Že neuhodnete, kde ty sošky byly? Ráchel je schovala do sedla velblouda, na kterém celou dobu seděla!

To byla ovšem voda na Jákobův mlýn: „Vidíš, jak mi křivdíš! Celé roky ses jen snažil na mě vydělat, kdyby mi

nepomáhal Bůh, odcházel bych od tebe jako žebrák. A teď mě ještě křivě obviňuješ z krádeže!“

Zřejmě by se ta hádka stále zostřovala, kdyby nezačal Hospodin. Nabádal Lábana, aby s Jákobem mluvil v dobrém, a Lábanovi se musí

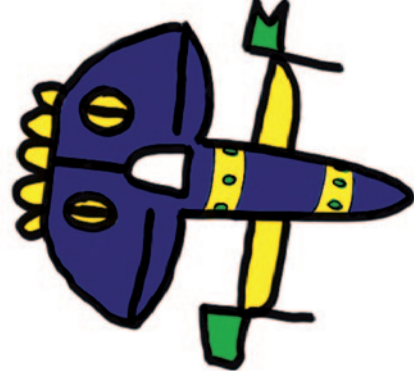
přičíst k dobru, že se podle toho zachoval. Nakonec se s Jákobem usmířili a na potvrzení toho, že už mezi sebou nechtějí mít žádné spory, postavili na tom místě z kamenů val, který nazvali Val svědecktví.

Lában pak políbil své dcery a vnuky, všem jim požehnal, rozloučil se s nimi a vydal se na zpáteční cestu domů.

Jákob s celou rodinou a vším svým majetkem pak pokračoval dál v cestě do rodné země. Čekalo ho setkání s bratrem Ezaueem, kterého dvacet let neviděl. Jak to všechno dopadne? Zlobí se bratr ještě? Mohl by si ho snad Jákob naklonit bohatými dary? To vše se jistě honilo Jákobovi hlavou a promýšlel, jak nejlépe se na toto setkání připravit. O tom však zase již přistě.

Jana Krajčířiková

Makreslila - Lucie Krajčířiková

Škola hrou

Paní učitelka Muflonová přinesla jednou dětem do jejich lesní školy ukázat novou knihu. „Podívejte, žáci, tohle je vzácné dílo od velkého Učitele národů, pana Jana Amose Komenského,“ začala vykládat a předními kopytky držela knížku vysoko nad hlavou, aby si ji mohli všichni dobře prohlédnout. „Komentář doporučuje jako výbornou výukovou metodu, kupříkladu k osvojení biblických příběhů, dramaticí. A my si tuto metodu také vyzkoušíme. Nejprve si mezi sebou zvolte režiséra a scénáristu – ti vyberou vhodný biblický příběh, který potom s vámi secvíčí jako divadelní představení. Měl by to být takový příběh, aby se při něm uplatnilo co nejvíc žáků.“

„To je skvělé,“ zvolala hned malá Lištička. „Můžu být režisér?“

„Režisér budu já!“ prohlásil rezolutně mohutný syn pana Medvěda Brumla.

„Ach jo,“ vzdychla Lištička. „Tak aspoň scénárista? Mám skvělý nápad!“

„No dobře,“ kývnul blahosklonně Brumla.

„Ale děti, to by měla být volba celé třídy,“ namítala paní Muflonová, ale jak se zdálo, nikdo ze třídy nechtěl, nebo se alespoň neodvážil protestovat.

„Nuže dobrá, přípravu divadelního

představení tímto dostáváte za domácí úkol. Termín je za dva týdny,“ vzdala se paní Muflonová a jen tiše doufala, že to nebude moc velký průšvih.

Když se pak během následujících dnů snažila na žáčích vyzvědět, jak pokračuje nacvičování, všichni ji vehementně ujišťovali, že všechno jde skvěle a představení je prakticky připravené.

„A máte i kulisy a kostýmy?“ zajímala se učitelka.

„Samozřejmě,“ ujišťovali ji žáci. Tvářili se spokojeně, tak doufala, že všechno je v pořádku.

Konečně nastal den D. Paní Muflonová tak trochu čekala, že si děti vyberou příběh o Noemově arše, byla proto překvapena, když předstoupila Lištička a zadeklamovala:

„Vážení diváci, přinášíme vám příběh o ztracené ovečce!“

Náčež na podium nastoupila úplně celá třída, všichni více či méně obaleni vatou. Následně přišel Vlček a pravil: „Já jsem pastýř a toto je mé stádo. Nyri si ho přepočítám.“

A začal počítat jednotlivé ovečky. Po chvíli zděšeně zvolal: „Ach ne, chybí ovečka Báral! Musím hned jít, abych ji našel. Doufám, že se jí nic nestalo! Vy ostatní tu zatím počkejte a nezlobte!“

Nakreslila: Lucie Krájčířková

A Vlček opustil jeviště.

Paní Muflonová byla spokojena, jak se zatím představení pěkně vyvíjí, a čekala, až se Vlček vrátí s nalezenou ovečkou. Také zbylé děti čekaly, nejprve tiše, ale když už to trvalo déle, začaly se postupně vrčet, šeptat si a hrát si mezi sebou.

Po půl hodině se zmatená paní Muflonová obrátila na režiséra Brumlu: „Tak jak to bude dále? Za chvíli je už konec hodiny!“

„Já nevím, paní učitelko,“ přiznal se Brumla. „Veverka, která hraje Báru, se

asi schovávala hodně dobře...“

„Copak Vlček neví, kde je?“

„Samozřejmě, že ne, to by pak přece bylo moc snadné!“ prohlásil Brumla.

„Ale pokud Veverka utekla někam na strom, Vlček nemá ani šanci ji najít,“ poznamenala paní Muflonová.

Mezitím však už zazvonilo a „dramatická“ hodina tak byla ukončena. Paní učitelka zbylé herce propustila, ale v duchu si říkala, že příště na to bude muset přece jen více dohlédnout a nenechávat to jen na žáčích...

Jana Krájčířková

ROZHOVOR

V září opět začala, chodili jsme do ní sami i naše děti. Jsem ráda, že se s námi v tomto magazínovém čísle o své vzpomínky a pohled na školu, ale i zkušenosti z výuky náboženství, podělily Lenka Selčanová, která je farářkou v náboženské obci naší církve v Roudnici nad Labem, a sestra farářka Jindřiška Buttová s kazatelkou Danou Kalivodovou z náboženské obce Praha 4 - Krč.

O poctivém přístupu ke vzdělávání s Lenkou Selčanovou

Co se vám, sestro Lenko, jako první vybaví při vzpomínce na Vaši školní docházku?

Tím, že se převážně pohybuji v dětském kolektivu, často na své dětství vzpomínám. Když jsem byla ve čtvrté třídě, přišla revoluce. Mě osobně to hrozně naštvalo, protože jsem měla týden před pionýrským slibem a moc jsem se těšila, že budu pionýr. Rodiče s námi doma nemluvili o politice, drželi nás ve sladké nevědomosti, takže chvíli trvalo, než jsem se po revoluci zorientovala. Co se týče školy, pamatuji si, bohužel, to nejhorší. Žádné pozitivní vzpomínky. Ve druhé třídě jsem například vyhodila housku do odpadkového koše ve třídě a pak mě na popud pana ředitele vyšetřovala policie. Ve třetí třídě jsem poprvé ochutnala kiwi ve školní jídelně. Rodiče mi tehdy koupili velké balení barevných fixů, protože jsem ráda malovala. Chut' na kiwi byla tak silná, že jsem s vedoucí školní jídelny vyměnila ty velké barevné fixy za pět kiwi. Všechny jsem je snědla, než jsem došla domů. Rodiče po dlouhé výměně názorů souhlasili s tím, že mi budou kupovat víc ovoce a méně fixů.

V sedmé třídě, to už bylo po revoluci, k nám do hodin dějepisu přišel jeden starý pán. Začal nám vyprávět, jak za druhé světové války létal v Anglii s letadlem. Bohužel jsme na něj „civěli“ s otevřenou pusou, protože jsme ze školní výuky neměli ani ponětí o této kapitole dějin. Věděli jsme všechno možné o Sovětském svazu, ale o českých letcích v Anglii naprosto nic. Tehdy jsem pochopila, že ne vše, co se ve škole učí, je pravda.

V čem vidíte důležitost výuky náboženství a na co sama při výuce kladete důraz?

Osobně jsem se s křesťanstvím setkala až na střední škole při občanské nauce. K naší církvi jsem se dostala až v 17 letech, takže nemám z dětství zkušenosti s biblickou výukou. Myslím si, že je důležité při výuce náboženství rozlišovat, jestli učím náboženství v rámci povinného předmětu, nebo pouze jako volitelný kroužek. Křesťanské náboženství vnímám jako základní stavební kámen naší civilizace. Legislativa, systém mravních norem, základy společenského chování, to vše vyrůstá z tisícileté tradice křesťanství

v Evropě. Bohužel v dnešní době je křesťanství a vše s ním spojené stigmatizováno. Většina lidí náboženství chápe jako zastaralý koncept nehodný moderního člověka. Učím na soukromé škole základy křesťanství jako povinný předmět. Dětem se snažím ukazovat souvislosti mezi Biblií a etickým kodexem naší civilizace. Vždycky jim říkám: „Až vyrostete, nemusíte být věřící, ale chci, abyste věděli, o čem Bible mluví a proč je dobré ji znát.“ Možná tento můj názor někoho zaskočí, ale domnívám se, že každý člověk by měl minimálně znát etický základ, který Bible prezentuje. Žáci vědí, že když budou mít víc dotazů, mohou přijít na faru.

Jak se Vám daří přiblížit dětem biblický svět, který kolikrát tak těžko chápe i dnešní dospělý?

Moc se mi líbí, jak děti vnímají biblické příběhy. Všimají si totiž úplně jiných drobností než dospělí a často některé věci pochopí mnohem rychleji. Čím je pak člověk starší, tím víc otazníků v Bibli nachází. Asi je to tím, že čím déle chodíme po světě, tím víc zažíváme zklamání, pochybnosti a nejistoty. Krásně to vystihuje Ježíš, když říká: „Kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevstoupí.“ Proto se snažím v dětech podporovat jejich upřímnost, vnímavost a důvěru v dobro.

Myslíte si, že současná škola odpovídá potřebám dnešních dětí?

Ne. Proto učím na soukromé škole a snažím se objevovat koncept vzdělávání, který by byl dětem bližší.

Znáte osobně někoho, kdo zažil domácí vzdělávání a do klasické školy nechodil?

Vždycky jsem byla zastáncem státního školství bez ohledu na své zážitky z dětství. Studovala jsem střední pedagogickou školu a vím, že máme jeden z nejlepších vzdělávacích systémů ve světě. Díky Komenskému. Systém je nastavený dobře, ale praxe je bohužel často vzdálená teorii. Osobně jsem to

Vystudovala jsem na Karlově univerzitě obor psychosociální vědy a husitskou teologii. V Roudnici nad Labem působím od roku 2001 jako farářka Církve československé husitské.

V roce 2008 jsem zde založila dobrovolnickou organizaci Centrum Hláška, ve které se věnuji aktivitám pro školní děti a mládež. V létě pořádáme s přáteli příměstské tábory, ve školním roce doučuji děti z místních základních škol.

V letech 2008 - 2014 jsem působila v křesťanské neziskové organizaci Tim 2,2 jako lektorka Etických dílen v základních školách ve středních a severních Čechách. Tuto praxi jsem ukončila kvůli narození třetího dítěte.

V letech 2018-2021 jsem s rodinou pobývala ve Varšavě, dcera tam absolvovala mezinárodní mateřskou školu, díky čemuž mluví v sedmi letech plynně anglicky. Synové tehdy už studovali na druhém stupni ZŠ, ale díky přístupu české školy jsem je nakonec začala učit doma sama, což byla velká výzva. Tato zkušenost mi otevřela dveře k následné spolupráci se soukromou základní školou, která v Roudnici nad Labem vznikla v roce 2020. V této škole, kromě své farářské činnosti a aktivit v Centru Hláška, nyní vyučuji dějepis, občanskou nauku a základy křesťanství.

zažila, když jsme s dětmi odcházeli na tři roky do Varšavy. Škola, kam synové chodili, nám vyšla vstříc. Ale pak nastoupil nový ředitel a přístup školy se natolik změnil, že jsem díky tomu objevila, jak těžkou práci má krajská školní inspekce. Zažila jsem opilou učitelku zeměpisu, šikanu nové paní ředitelky a její větu: „Koukejte si to doma vyřešit a vraťte se z Varšavy klidně bez manžela, kazíte svým dětem život,“ tu si budu pamatovat asi do konce života. Tyto události nás také dovedly k domácímu vzdělávání. Nakoupili jsme si moderní učebnice místo těch starých, které škola dosud používala. Osobně jsem pro sebe znovu objevila kouzlo matematiky

a fyziky, kterou jsem do té doby nesnášela. A pořád si dělám legraci, že díky domácímu vzdělávání jsem se konečně ve svých čtyřiceti letech naučila matematiku a fyziku základní školy. Jistě, že jsme s manželem měli strach, jak dokážeme syny připravit na střední školu. Ale zároveň nás překvapilo, jakým způsobem oba mohli rozvíjet zájmy a dovednosti, když na to díky domácímu vzdělávání měli čas. Dnes už jsme zase zpět v systému. Oba synové studují gymnázium a dcera má za sebou první třídu v soukromé základní škole. Jsem moc ráda, že v našem městě vznikla soukromá škola. Zabývá se tzv. projektovou výukou, což se mi moc líbí.

Stále jsem zastáncem našeho vzdělávacího systému, ale vnímám, jako moc je potřeba volit moderní metody při výuce. A také přístup učitele k dětem. Už dávno neplatí, že učitel je ten, kdo ví všechno, a žák je ten, kdo má sedět a poslouchat. Osobně, například při výuce dějepisu na druhém stupni, dávám žákům prostor, aby sami ukázali ostatním, co je na právě probíraném tématu zajímavé. Často jsem mile překvapená, že některé věci znají mnohem lépe než já. Nenutím je, aby si pamatovali všechno, co vím já. Snažím se, aby viděli svět v souvislostech a aby sami v sobě objevovali touhu vzdělávat se a rozšiřovat si obzory.

O dramatisaci, vyprávění příběhů i výchově k etice s Jindřiškou Buttovou a Janou Kalivodovou

Co považujete ve výchově současných dětí za nejdůležitější?

Vést děti k úctě a respektu vůči druhým lidem – dospělým i vrstevníkům, ostatním dětem. Pomáhat dětem hledat, co je v životě podstatné, důležité.

Jak dnešní děti vnímají etiku?

Děti teoreticky dobře znají odpovědi na některé etické otázky, vědí, co je dobré a co zlé (např. nenadávat, neubližovat), ale v praktickém životě to neuskutečňují, nenaplnují. Příklad: Na hodině Biblických příběhů poměrně dobře chápou prikázání Desatera a po skončení hodiny na školní chodbě si začnou nadávat, vrážet do sebe apod.

Dnešní děti jsou ve většině hodně sebebecké a sebestředné, je to vidět i v ma-

ličkостech. Hádají se o místo (židli), ačkoli sedí do kruhu; vezmou druhému bez dovolení (spíše vytrhnou) tužku, pastelku; místo „promiň“, „s dovolením“ řeknou „uhni“ nebo „vypadni“; chtějí nejhezčí obrázek, nálepku, i když jsou všechny pěkné a barevné...

Děti jsou velmi otevřené, upřímné. Na našich hodinách sdělují zážitky z domova – řeknou na své rodiče, že mluví sprostě, že táta na mámu křičí, svěřují se s problémy se střídavou péčí atd. V březnu děti samy začaly mluvit o válce na Ukrajině...

K výuce biblických příběhů využíváte umění, děti zpívají písně s Vaším hudebním doprovodem, příběhy dramatisujete a také s dětmi vystupujete.

Můžete se podělit o nějakou zkušenost či zvlášť silný zážitek z těchto aktivit?

Ano, uskutečňovali jsme s dětmi a mladými po dobu 20 let každý rok biblické dramatisace, hlavně starozákonní a vánoční. (Covidová doba nám to znemožnila, uvidíme, jak to bude dál.) Jedna zkušenost: Před několika lety nás pozvala paní ředitelka s biblickou dramatisací do své základní školy v Dolních Břežanech. Její dcera Zuzka chodila na naše hodiny náboženství ve škole mnoho let. Pro betlémskou scénu jsme měli živé děťátko, jeho maminka hrála Marii. Od prvních řad diváků se dozadu neslo polohlasné: „Ten Ježíšek je živý!“ Úspěch byl veliký a získali jsme si tím i starší žáky. 😊 Biblické příběhy, které děti samy hrají jako divadlo (dramati-

zaci), už nikdy nezapomenou.

Jak u dětí rozvíjíte vztah k přírodě a jak se to váže k víře a náboženství?

Mluvíme s dětmi o tom, že Bůh dává všemu život, řád a smysl – přírodě, lidem, zvířatům, celému vesmíru. Vedeme je k úctě a obdivu vůči stvoření. Z úcty vůči Bohu plyne úcta ke všemu živému i neživému stvoření. Na výletech s dětmi se učíme vnímat přírodu a neubližovat jí. Při rodinných bohoslužbách ve sboru děti pracují s přírod-

ními materiály (jsou to např. kameny, listy, květiny, při Děkuvzdání ovoce a zelenina).

Myslíte si, že současná škola odpovídá potřebám dnešních dětí?

Nepatřím mezi kritiky školství u nás. Myslím, že máme kvalitní školy i většinu učitelů a učitelek. Samozřejmě záleží na konkrétním pedagogovi, jaký má vztah k dětem, jestli je má rád a není sám už příliš unavený, jak se dnes často říká vyhořelý. Ale to platí o každém povolání. Co se týká náboženství ve ško-

lách: Děti mají rády vyprávění příběhů; v povinných předmětech není na vyprávění tolik prostoru. Při poslechu vyprávění se děti dozvídají příběhy z Bible a současně se u nich rozvíjí schopnost naslouchání.

Škoda, že tak málo duchovních má odvahy, sílu a vytrvalost učit ve školách nepovinný předmět náboženství (biblické příběhy). Moc si přeji, aby se to změnilo, aby nás, starší duchovní, působící i ve školách, vystřídal nadšené mládí... **Ptala se Klára Matoušová**

Škola a hledání hodnot

„Protože tak jako o stromu, ani o člověku se nic nedozvíš, když ho v jeho trvání rozložíš a rozdělíš v jeho různosti. Strom není nejprve semeno, pak stvol, pak pružný kmen a nakonec mrtvé dřevo. Máš-li ho poznat, nesmíš ho dělit. Strom je ta síla, která se pozvolna snoubí s nebem. A tak je to i s tebou, můj malý človíčku. Bůh ti dal život, dává ti růst, plní tě postupně touhami, smutky, radostmi, bolestmi, hněvem i odpuštěním a pak tě navrácí v sebe. Ty ale nejsi jednou školák, pak manžel, jednou dítě, pak stařec. Jsi ten, kdo se naplňuje. A dokážeš-li pochopit, žes větev, která se houpe, jsouc pevně připoutána k palmě, pak ve svém pohybu okusíš věčnost. A všechno kolem tebe stane se věčným. Věčná bude zpívající studánka, jež napájela tvé předky, věčné bude světlo v očích tvé milé, až se na tebe usměje, věčná bude svěžest noci. Čas není stroj, v němž se přesypá písek, ale žnec, který váže svůj snop.“

Antoine de Saint-Exupéry: Citadela

Při svém pedagogickém působení na pražské Univerzitě J. A. Komenského jsem ráda rozebírala Desatero v rámci výuky etiky a zadávala rozbor jeho významu jako téma pro seminární, bakalářské a diplomové práce. Jedna z mých diplomantek, která učila na střední škole uměleckého směru, provedla pro svou absolventskou práci šetření, týkající se toho, co středoškoláci vědí o příkázáních Desatera. Překvapil ji velký zájem o toto téma. Je zřejmé, že dospívající a mladí dospělí hledají vodítko, jak se v životě orientovat a jak rozlišit dobro a zlo. Po analýze vyplněných dotazníků a její prezentaci na hodině diplomantka zjistila, že studentky a studenti ji zdraví s úsměvem, jejich sympatie vůči ní vzrostly. Pochopila, že jim tak trochu otevřela oči na cestě hledání, když je seznámila s příkázáními, jež jsou vlastně spíše doporučeními, jak rozpoznávat pravdu, spravedlnost a další hodnoty. Tuto zpětnou vazbu jako pedagožka potřebovala, aby mohla mít radost ze smyslu svého poslání. O svých pocitech a myšlenkách mi pak vyprávěla při konzultaci. Loučily jsme se potom s onou povzbuzující myšlenkou Přemysla Pittra, že všechno je ve „vyšší režii“.

„Postmoderní“ doba začátku 21. století je charakteristická častými změnami, rychlým vývojem technologií a rostoucím nárokem na člověka. A proto je na místě otázka, zda stále platí jasnozřivá metafora slavného francouzského spisovatele Antoine de Saint-Exupéryho o nás lidech, jejichž bytí se celoživotně naplňuje hledáním a objevováním hodnot. A jakými hodnotami se dnes projevuje naše lidství, naše jednání a chování? Zdánlivě máme více možností, na straně druhé ovšem také i více odpovědnosti, i když ne všichni ji chtějí přijmout. Důvodem bývá sobectví, nezralost, pohodlnost, lenost.

Mnohdy si neuvědomujeme, že chování každého jednotlivce a následně chování skupinové je v současnosti středem zájmu veřejnosti. A s otevřeným přístupem k informacím (lepší tech-

nologie, umožňující vizualizaci a „on-line“ zážitek), se stále více dozvídáme o jeho konkrétních projevech a skrytých motivacích každého z nás. Výrazný zájem veřejnosti a často i velké pobouření vzbuzují zprávy o jednání, chování a činech některých jedinců. Pravidelně se objevují šokující zprávy o střelbě ve školách a dalších podobných událostech, které si bohužel často nezadají s filmovými horory. Vlivem trendů dnešního zpravodajství v médiích by se mohlo zdát, že tyto negativní skutky naprosto převládají. V praxi tak můžeme vidět onu známou poučku, konstatující, že „zlo má hlásné trouby“... Naštěstí se stále setkáváme i s opačnými příklady obětavé pomoci slabším a potřebným, někdy i za cenu nasazení života.

Podle psychologů je chování jediným skutečným, viditelným, slyšitelným a pociťovaným projevem, který vnímáme prostřednictvím svých smyslů. Svými činy se projevujeme, volíme mezi „dobrem a zlem“. Jsou výsledkem našich vnitřních rozhodnutí. Naši zakotvenosti nebo nezakotvenosti v duchovním podloží. Za projevem každého chování stojí tedy i určitá hodnota, která byla v daném okamžiku pro nás stěžejní. Tyto projevy vypovídají o našich „žitých“ hodnotách.

Olga Nytrová

Náboženské vzdělávání v zemi javorového listu

Chceme-li získat objektivní pohled na náboženskou výchovu v Kanadě, je vhodné sledovat její vývoj v některé její typické rozvinuté provincii. To souvisí se skutečností, že kanadské školství náleží plně pod jurisdikci provincií a teritorií. Je tedy ve svých strukturách značně rozmanité a poněkud nehomogenní.

Vybral jsem k tomuto účelu pohled na vývoj a stav v Ontariu, z kanadských provincií intelektuálně nejrozvinutější a druhé nejpočetnější. Výchova ve veřejném školství počíná již od povinné mateřské školky a pokračuje od základní školy až do 4. ročníku školy sekundární. Školy jsou administrovány regionálními školními radami jako učiliště s prvním vyučovacím jazykem anglickým nebo francouzským (provincie je dvojjazyčná). Veřejné školy mají status sekulární anebo katolický. Existují tedy čtyři druhy školních rad.

Tato zvláštnost vychází z konstitučně ustanovené ochrany náboženské menšiny v 19. stol. (Reciproční ochrana protestantských práv byla také zřízena ve kdysi katolickém, nyní sekulárním Quebecu). Její diskriminační důsledky nebyly ale nikdy v Ontariu politicky řešitelné. Veřejné školství je plně hrazeno z provinčního rozpočtu a je bezplatné až do 4. ročníku sekundární školy, rovněž tak i ve své katolické variantě, kdy byla její bezplatnost v 70. letech min. stol. postavena na stejnou úroveň jako ve školách sekulárních. Výše provinčních subvencí na školu se řídí podle počtu zapsaných žáků. Soukromé školy, ať s náboženskou afiliací či bez ní, nedostávají z rozpočtu nic (kromě kapitálových investic) a žáci v nich školné uhradují.

Ministerstvo vydává pro obsahovou náplň učebních osnov pouze obecné směrnice, jaké výsledky na kterém stupni jsou požadovány, jinak do náplně vyučování nezasahuje. Rovněž tak školní rady nemají zájem pokynů k učebním osnovám ovlivňovat. Jakýkoli pokus v tomto směru by byl považován silnými monopolními učitelskými uniemi za zásah do profesionální pravomoci a ostře napaden. Jinými slovy, kvalita a úroveň jednotlivých škol závisí zcela na odpovědnosti a kvalitě jednotlivých učitelů. Se základními principy etické a morální výchovy, které ovšem mají být již zabudovány ve všech předmětech, se děti seznamují ve 3. a 4. ročníku v předmětech občanské výchovy (pod různými názvy). Náboženství jako separátní vyučovací předmět se objevuje v sekundárních školách ve 2. a 3. ročníku. Jeho učební náplň je etická a srovnávací religionistika, posléze i prvky z filosofie náboženství. Předmět je mnohdy výběrový (nepovinný) a do kreditů k zápočtu bodů potřebných pro přijetí do post-sekundárních škol jej zhodnocují jen některé humanitní směry univerzit.

Obraz vysokoškolského náboženského vzdělávání je mnohem pestřejší a komplexnější. Vysokoškolské studium patří rovněž pod pravomoc provinčních ministerstev. Školy se dělí podle rozsahu vzdělávání na univerzity (s plným vzdělávacím rozsahem včetně postgraduálního studia doktorandů, mezinárodní výměny a hostování profesorů a definované tenure/definitivity); colleges (studium na úrovni bakalářského absolutoria); posléze instituty (od-

borné, zpravidla specializované magisterské vzdělávání, včetně krátkodobých, 2 - 3 semestrálních pobytů/stints odborníků z praxe). Doba jejich zaměstnávání institutem závisí na počtu zapsaných posluchačů v kurzu. Podle zakládací listiny se pak dělí školy na veřejné a soukromé (např. zakládané denominacemi).

V plném rozsahu se studiu theologických oborů a spirituality v humanitních vědách věnuje University of Toronto. Univerzita zřídila při své fakultě umění a věd Department for the Study of Religion. Oddělení se zaměřuje na studium vztahu mezi náboženstvím a ekologií, vztahů literatury, etiky a filosofie náboženství a interakcí mezi náboženstvím, metafysikou, poetikou a obecnou spiritualitou.

K univerzitě jsou přidružena tři klasická theologická učiliště; původně to byly univerzitní spoluzakládající fakulty vytvořené hlavními církvemi v Ontariu. Tyto přidružené školy mají plnou akreditaci pro bakalářská, magisterská a doktorandská studia v rámci příslušných denominačních theologií. Jedná se o církev římskokatolickou, anglikánskou a United Church (vzniklou sloučením metodistů, presbyteriánů, kongregacionalistů a evangelikálních United Brethren). Školy si dosud udržují své původní názvy: St. Michael's College, Trinity/Wycliffe College, Emmanuel College. Jejich duchovní tam studují vyšší stupně zpravidla při zaměstnání. Církev s velkými kongregacemi obvykle vyžadují absolvování doktorandského studia ke služebnímu postupu duchovních do vedoucích funkcí. Na druhé straně jim ale přispívají finančně při jejich doplňovacím studiu.

Školné na těchto fakultách se pohybuje kolem \$ 18 - 20 000; řádní studenti z Ontaria jej mívají tak kolem 85 % uhrazeno z půjček; některé jsou po úspěšném dokončení studia nevratné. Studenti také mají přístup k řadě stipendií formou bursaries, scholarships a pod. Podstatným zdrojem dalších příjmů fakult (nejen fakult theologických) jsou zahraniční studenti. Jejich školné se pohybuje v částkách 2,5 - 3x vyšších než školné ontarijských rezidentů. Přesto ve velkých posluchárnách při přednáškách můžeme pozorovat již po řadu let, že tam převažují

Kresba: Tomáš Altman

tváře z jihových. Asie. Nadaní studenti z chudších rozvíjejících se zemí ale mají rovněž přístup k různým stipendiím.

Další theologická škola v Torontě je nezávislá Tyndale University College. Je to vícedenominanční škola udělující bakalářské a magisterské tituly; studium na ní je zpravidla spojeno s přidruženým studiem humanitních, učitelských a zdravotních oborů. Mívá kolem 1500 posluchačů. Školné na ní se pohybuje kolem \$16 000.

York University, také v Torontě, vyučuje v oboru religionistiky, rovněž s akreditací pro vícestupňové udělování kvalifikace bakalářům, magistrům a doktorandům. Pojem religionistika používají některé denominace jako pejorativní; proto se mnohé fakulty vracejí ke starším pojmenováním předmětu. Čeština kdysi užívala popisný tvar 'srovnávací věda (či nauka) náboženská'.

Konečně menší Redeemer University College v Ancasteru poblíž Toronto mívá kolem 1000 posluchačů. Je to škola nede-nominační, k náboženskému studiu bakalářskému nabízí obory mediální, zdravotní, učitelské a obchodně administrativní. Školné je kolem \$10 000.

Nezmínil jsem se o platech mladších fakultních vyučujících. Pohybují se totiž na humanitních oborech na úrovni nepříliš vyšší než stipendia doktorandů. Důsledkem toho je, že asistenti a mladší docenti jsou nuceni doplňovat příjem v soukromých přednáškách a mimofakultní konzultační činnosti. Nepříliš dobrý obrázek univerzit; taková je ale současnost při omezených rozpočtových zdrojích a deficitech provincie a státních rozpočtů.

Slavomír Pícha

S úsměvem i moudrostí

„Naše mládež miluje přepych. Nemá správné chování. Neuznává autority a nemá úctu před stáří. Děti odmouhvají rodičům, srkají při jídle a tyranizují své učitele.“

Sókratés

„Je dokázáno, že i v devadesátce se rodí nové buňky. Tak si počkám, co to se mnou udělá.“

Radkin Honzák

„Učitel má být v některém koutě své duše věčným chlapcem, solidárním s tím mládím, které je mu svěřeno, ale takovým věčným dítětem má být i každý otec a matka.“

Karel Čapek

„Mnohému jsem se naučil u svých učitelů, ještě více u svých druhů, ale nejvíce u svých žáků.“

Talmud

„(o anglické střední škole) Tam se ještě používala rákoska. Já jsem šel k řediteli a povídám mu: 'Pane řediteli, já pocházím z civilizované země, u nás se děti nebijí. Já se bít nenechám.' On byl klidás, byl báječný člověk: 'Tak dobře, tak si vymyslíme jiné tresty.' Já dělal hudbu a z hudby jsem i maturoval. A první trest byl, když jsem přišel pozdě na snídani. Tak dobře: 'Tak mi rozepište československou státní hymnu pro smyčcový kvartet.'“

Otto Pick, český diplomat a politolog 1925 - 2016

„Pamatuji si, jak jsme ve škole psali na papír, kdo chce mít jakou práci. Napsal jsem, že chci být fotbalistou, ale paní učitelka mi řekla, že fotbalista není povolání. Řekla také, že profesionálním fotbalistou se stane jen jedno dítě z tří set a zeptala se mě, jestli si myslím, že já budu tím jedním. Řekl jsem, že budu, a všichni moji spolužáci se mi začali smát.“

fotbalista Frank Lampard

Pozvání na faru do Liberce na kulturní akce

16. září 2022

Výstavní síň Boženy Němcové - „*Pohlazení po duši*“
Zahájení výstavy obrazů Boženy Žalské,
vernisaží od 17 hodin provází Stanislav Kubín.
Hudební spolupráce Bořek Pohl a Luboš Jerje.

17. září 2022

„*Den památek*“
Kulturním programem na faře od 13 do 17 hodin provází
Květa Nováková, hudební spolupráce Blanka Koutná.
Součástí programu je i seznámení s historií objektu fary.

Obě setkání se konají na faře naší církve, Liberec, nám. Českých bratří 35/2.

Díky za pomoc všem dárcům

Děkujeme všem dárcům za příspěvky do sbírky Donio na větší auto pro našeho syna Maxíka. (Informace o Maxovi na facebookové stránce @maxuvzivot).

Anežka a Jonáš Buttovi

SETKÁNÍ MLADÝCH ČČSH

A JEJICH PŘÁTEL **B - R - N - O** 23. - 25. září 2022

ZEMĚ VYDALA SVÉ PLODY, ^{Ž67,7}
BŮH NÁM ŽEHNÁ, BŮH NÁŠ.

"SPOJENÍ FUNGUJE!"

IG: @SETKANIMLADYCHCCSH WEB: SETKANI-CCSH.CZ FB: MLADÍ ČČSH

